

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Hållbart är lönsamt
- Höganäs – svensk kommun som haft egen valuta i nästan tre år
- Att våga välja väg och ta tillvara egenmakten – HSSL-ordförande Inez Abrahamzon bloggar om en Slovenien resa
- Pärllorna i utvecklandet av den finländska landsbygden korades – projekt i Östra Nyland vann i klassen *Föredömlig miljöstatsning*
- Stark byapolitik i Syd-Österbotten
- Läs även detta: **Dags för en ny demokrati* **Byaaktivisten Mia Aitokari ärades med kulturpris* **Och kulturchef Vivan Lygdbäck med förtjänstmedalj* **Medborgarhöranden och när demokrati diskuteras på seminarium i Vasa* **Byaverksamheten i samhället och byarna i en föränderlig verksamhetsmiljö teman när byarörelsen samlas till nationella konferensdagar i Riihimäki*

Cit: ***"Det handlar om att åka snålskjuts på ett smart sätt, d.v.s. locka till sig skattebetalare utan att belasta den kommunala ekonomin allt för mycket."***
Björn Stenbacka i Vasabladets ledare om att det är vad kommunerna i toppen gör (rangordnade kommuner i en undersökning av Helsingin Sanomat). Kommunerna erbjuder en högklassig basservice medan den kostsamma tilläggs servicen finns i grannkommunen (Vasabladet 10.11).

"Nu borde man ta time out och fundera över hur man kan få reformerna och när demokratin att på riktigt passa ihop. När demokratin fås inte genom konstgjord andning."

Tidningen Maaseudun Tulevaisuus som menar att om man verkligen är bekymrad över den låga röstningsivern (särskilt då i kommuner som gått samman) och när demokratin, så borde man göra något åt saken (Maaseudun Tulevaisuus 7.11).

"De som bor i periferin skall inte behöva bära ett betydligt större ansvar för vägnätet än de som bor i centrum".

Tom Johanson i Österbottens Tidnings ledare om att en väg som formellt är en enskild väg, inte per automatik betyder att kommunen problemfritt kan överlåta ansvaret på väglaget. Många kommuninvånare prioriterar högt att vägar och gator är i skick. Det handlar om en grundservice och i utkanterna av Karleby har denna service förhållandevis stor betydelse. Det finns sällan lokal service, förutom vägen, så det handlar alltså även om en rättvisaspekt (Österbottens Tidning 7.11).

HÅLLBART ÄR LÖNSAMT

Det har blivit ekonomiskt lönsamt att satsa på hållbarhetsfrågor, men är det en trend eller ett skifte i synsätt vi ser? I en rubrik på Veckans Affärers webbplats står det "Hållbart drar ifrån". Det handlar om en aktieportfölj med aktier som fått bra betyg när det gäller miljö och hållbarhet, och som gett tre gånger bättre avkastning än borsindex de senaste tre åren. Några generella slutsatser om att det alltid går bättre om man bryr sig om miljö och hållbarhet, än om man struntar i det, kan man naturligtvis inte dra. Det finns nämligen alltför många bolag som går bra, trots att man struntar i dessa frågor. Men hur länge kommer detta att fungera? För tidigare forskningsresultat, bl.a. från Harvardprofessorn och managementgurun Michael Porter, visar samma sak, att hållbarhet är lönsamt. Vi lever i en allt mer transparent värld och betar sig ett företag på ett olämpligt sätt, kommer det snabbt ut. Under många år har det varit det offentliga som gått före när det gäller hållbarhetsfrågor, och om man tycker att det fortfarande går alldeles för långsamt, har sakta men säkert en allt större del av hållbarhetsfrågorna blivit mainstream - och i många fall faktiskt börjat gå från ord till handling. Kanske är det detta som gör att frågorna nu på allvar börjar närma sig företagen. Som VD för Trivector, med en stor del av verksamheten kopplat till hållbarhet och samhällsplanering, har vi under de senaste månaderna märkt en stor ökning av förfrågningar kring hållbarhetsfrågor från stora privata företag, inom flera olika sektorer som handel, byggande etc. - eller är det helt enkelt så att det äntligen gått upp för dem att hållbarhet är lönsamt? *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – omvärldsbevakning och analys av ett samhälle i förändring (15/2012), skriven av Christer Ljungberg som alltså är VD konsult- och utvecklingsföretaget Trivector.*

HÖGANÄS - SVENSK KOMMUN SOM HAFT EGEN VALUTA I NÄSTAN TRE ÅR

Svenska kommunen Höganäs i Skåne län har redan en egen valuta för att få fart på det lokala näringslivet, nästa på tur kan bli Norrköping. Höganäs kommun lanserade sin egen valuta Euronäs i december 2009 – ett samarbete mellan kommunen och handlarna – med sedlar som påminner om eurosedlar. Valörerna är 10, 20 och 50, där 10 Euronäs motsvarar 100 kronor. Sedlarna fungerar som presentkort, med skillnaden att kommunen garanterar att presentkortet alltid har ett värde, för det är ju ingen risk att kommunen går i konkurs, menar Peter Nyström som är näringslivsansvarig i Höganäs kommun. Det finns två stora skäl till behovet av en lokal valuta i kommunen. Det ena är att många konkurrerar om Höganäsbornas konsumtion, där sedlarna är ett sätt att få folk att handla mer hemma i kommunen, medan det andra handlar om marknads-

Presentkortet Euronäs!

Höganäs - ett steg närmare Europa. Från 2009 fungerar Euro officiellt som parallellvaluta i kommunen. Du kan alltså handla med "Euronäs", handlarnas gemensamma presentkort, i de flesta butiker i Höganäs. Det finns i valörerna 10, 20 och 50 Euronäs vilket motsvarar 100, 200 resp. 500 svenska kronor.

Källa: Höganäs City

föring, vilket ger fokus på kommunen. Enligt Nyström har den lokala valutan haft positiv effekt på handeln i kommunen, motsvarande närmare tre miljoner kronor har sedan starten ställts ut i Euronäs. I Norrköping har miljöpartisten Per Almgren skapat rubriker genom sin motion till kommunfullmäktige om en lokal kommunvaluta – Nolva. Han menar även att den lokala valutan är fördelaktig för det lokala näringslivet, och anser också att det kan minska arbetslösheten om folk köper det som produceras lokalt. Almgrens förslag innehåller också bl.a. en lokal kommunbank utan vinstkrav, som lånar ut pengar till lägre ränta än storbankerna, vilket skulle ge folk mer pengar över till att köpa varor och tjänster lokalt. Idén om lokala valutor har genom tiderna dykt upp på olika håll i världen, bl.a. i Argentina och Grekland har invånarna i tider av ekonomiskt förfall skapat egna ekonomiska system med lokala valutor, ett slags bytesvalutor. Chefsstrategen på SEB Johan Javéus menar att i den mån det har förekommit i sydeuropeiska länder handlar det om misstroende mot den politik som förs centralt, och att man därför har velat separera sig. Men några större praktiska konsekvenser har det dock inte haft, för lokala valutor av den här typen kan aldrig bli officiellt betalningsmedel, framhåller han. I Sverige har Riksbanken ensamrätt på att ge ut sedlar och mynt. En lokal valuta kan få en viss positiv effekt på det lokala näringslivet, givet att den lokala valutan får tillräckligt genomslag. Men å andra sidan finns det väl inte många som skulle acceptera att få sin lön i lokal valuta, eftersom den bara skulle gå att användas i väldigt begränsad omfattning. Sedan kan det också bli problem med importen till kommunen, eftersom en handlare som får betalt i lokal valuta, i sin tur kan få svårt att använda den för att köpa varor utanför kommunens gränser, och så kan Skatteverket ha synpunkter. *Uppgifterna (från 5.11) är från Dagens industris webbplats di.se och finns under adressen <http://www.di.se/#!/artiklar/2012/11/1/kommunen-med-egen-valuta/>.*

ATT VÅGA VÄLJA VÄG OCH TA TILVARA EGENMAKTEN - HSSL-ORDFÖRANDE INEZ ABRAHAMZON BLOGGAR OM EN SLOVENIEN RESA

En av Riksorganisationen Hela Sverige ska levas (HSSL:s) två ordföranden, Inez Abrahamzon, har för ett par veckor sedan deltagit som talare på Sloveniens landsbygdsriksdag, som samlade drygt 300 deltagare, vilket för en nation med två miljoner människor är stort. Några kom från andra länder, några var forskare, andra ministrar och någon företrädde kommissionen. Abrahamzon var inbjuden för att tala om svensk landsbygdsrörelse. Intresset var stort för frågorna är nämligen väldigt lika, oavsett i vilket land vi bor – om vi bor på landsbygden. Precis som i Sverige handlar det om att våga välja väg.

Produktion och exploatering sätts emot ekologisk hållbarhet och andra lokala intressen, och det gäller inte bara för skogen, det gäller även för jordbruket, företagande, utveckling och livet i stort. När Abrahamzon t.ex. berättade om den svenska studien som visat att vi ser ner på ungdomar som bor kvar på landsbygd och förskönar livet för dem som flyttar, nickade alla instämmande. Vår attityd innebär även att ungdomar som flyttat känner sig som svikare och tror därför att de inte är välkomna att flytta tillbaka, medan de som är kvar, tror att det är mindre begåvade och mindre värda. Om landsbygdsborna skulle gå samman och lyfta

fram det som förenar, så skulle det var många saker, där en av de mer vitala är att det finns ett allvarligt strukturfel i det superurbana tänket. En dag kommer nästan alla att fatta det, och Abrahamzon tror faktiskt det är rätt så nära nu, för förutom landsbygdsborna, så börjar även statsbor känna sig "utanför" den norm som beskriver "världen". Vi kommer att hitta varandra, över och inom landsgränserna, och människor i miljonprogramområden kommer, liksom vi på landet, att förstå att vi alla befinner oss i samma definitionsskugga. Abrahamzon tror att framtidsreceptet är ganska enkelt. Det handlar om att ge sig själv tolkningsföreträde för den egna vardagen och de egna behoven. "Klarseendet kommer att skapa nya identiteter och stärka insikten att utveckling handlar om att göra något bra för sig själv som också är bra för andra. Snart har en så kallad kritisk massa fattat det. Det kommer att bli skoj, om än lite ruschigt." *Uppgifterna är alltså från ett blogginlägg av HSSL:s ordförande Inez Abrahamzon och finns på organisationens hemsida under adressen <http://bloggar.helasverige.se/2012/10/en-dag-kommer-vi-att-forsta-och-ta-tillvara-var-egenmakt/>.*

”Utbildningsfrågor, service, inflytande, demokrati, EU-stöd, byråkrati... Diskussionerna känns igen. Och FÖRDOMARNA! Samma korkskallighet finns där som här hemma.”

HSSL-ordföranden Inez Abrahamzon

PÄRLORNA I UTVECKLANDET AV DEN FINLÄNDSKA LANDSBYGDEN KORADES – PROJEKT I ÖSTRA NYLAND VANN I KLASSEN *FÖREDÖMLIG MILJÖSATSNING* Vinnarna i landsbygdsnätverkets tävling *Bästa praxis 2012* offentliggjordes 8.11 på *Landsbygdsgalan* som ordnades på Musiikkiteatteri Palatsi i Tammerfors. De vinnande framåtblickande projekten valdes bland närmare 200 goda tävlingsförslag. Såväl det stora antalet idéer och innovationer som deltagare i tävlingen visar att det finns kunniga och uppfinningsrika aktörer på landsbygden som förmår samarbeta. Tävlingsbidragen representerar pärlorna inom arbetet för att utveckla den finländska landsbygden, och det breda utbudet av resultat för att utveckla landsbygden, gör det möjligt att tillämpa god praxis på bästa sätt i vars och ens egen verksamhet. I kategorin *Föredömlig miljösat-sning* vann projektet *Från miljöförstran till praktiska åtgärder*. "Det mångsidiga projektet berör många människor, även unga. Projektet främjar miljömedvetenheten och engagerar människor i skyddet av lokala vattendrag. Projektet har tagit fram ett omfattande läro- och bildmaterial som kan användas av andra." Projektet genomförs av Föreningen vatten- och luftvård för Östra Nyland och Borgå å rf med Landsbygdens utvecklingsförening SILMU rf som finansiär. Resultaten av utvecklingen av landsbygden under den pågående programperioden lyfts även fram i tävlingen *Bästa praxis 2014*. Samtliga vinnare i *Bästa praxis 2012* är följande:

1) <i>Leader – en utmärkt lokal gärning</i>	<i>Projektet Jämsänjoki virtaa!</i>
2) <i>Lyckat utvecklingsprojekt</i>	<i>Mallu i byarna</i>
3) <i>Framåtblickande landsbygdsföretag</i>	<i>Expansion till legoslakt</i>
4) <i>Utmärkt landsbygdsinnovation</i>	<i>Hallå Päijänne-Tavastland</i>
5) <i>Föredömlig miljösat-sning</i>	<i>Från miljöfostran till praktiska åtgärder</i>
6) <i>Den slagkraftigaste Leader-aktionsgruppen</i>	<i>Leader-föreningen i Joensuu-regionen</i>
<i>Publikens favorit</i>	<i>Projektet Jämsänjoki virtaa!</i>

Uppgifterna är från landsbygdsnätverkshetens nyhetsbrev (9.11), som inom kort kommer upp på dess hemsida. En presentation av alla finalister finns (på finska) i nyhetsspalten på Maaseutu.fi. Se även databasen Goda praxis på www.landsbygd.fi.

STARK BYAPOLITIK I SYD-ÖSTERBOTTEN

Den s.k. byapolitiken, som inte nödvändigtvis är ett negativt laddat ord, lever fortfarande stark i Syd-Österbotten. Det inte är så konstigt; Korsnäs, Kristinestad och Närpes är kommunala enheter där de stadsdelar som utgör byar, utgör en viktig beståndsdel, men utan livskraften och köpkraften i de omgivande byarna skulle stadscentrumen te sig betydligt svagare. De nyinvalda fullmäktigeledamöterna visar på en tydlig koncentration av folkvalda till centrumområden där den största befolkningsandelen finns, t.ex. i nya Kristinestadsfullmäktige är över hälften av de invalda bosatta i kärnstaden. En gammal sanning är att med ett brett kandidaturval, vinner man val. Men av tradition kan det finnas en motvilja i mindre byar att nominera flera kandidater, då det kan te sig frestande att ha endast en kandidat för att få en röstkoncentration som tryggar byns representation i fullmäktige. Det här har sina risker, mest för att valdeltagandet tenderar att sjunka, men även för att alternativ söks på annat håll. I byar med många kandidater kan splittringen leda till att utdelningen uteblir. Att byapolitiken är stark, visar det faktum att flera kandidater i Närpes fick 95 procent av sina röster i det egna röstningsområdet. Skiljelinjerna mellan byarna syns tydligt, då någon i egen by samlar t.ex. 100 röster, men kammar noll i vallokalen några kilometer längre bort. I Närpes, liksom i Kristinestad, samlade endast två invalda röster i alla röstningsområden. Det här bygger upp en förväntan på att byns invalda är talesman eller -kvinna uttryckligen för byn, en förväntan som kan vara svår att leva upp till i det politiska arbetet, för en ensam eller en handfull ledamöter utträttar inga storverk på egen hand, utan samarbete och kompromisser krävs för att nå resultat. Sedan är det som brukar definieras som kommunens bästa, inte nödvändigtvis någon absolut sanning. Det kan vara en liten grupp ledande politiker och tjänstemän som fastställt vad som i deras ögon är bäst, t.ex. vad gäller skolnätet. För dem kan det vara frestande att avfärda avvikande åsikter som "byapolitik", i stället för att gå in i en djupare argumentation. Men kommunen representeras av alla invalda, och därför förväntas ett helhetsansvar. *Uppgifterna är från ledaren, skriven av Mats Ekman, i tidningen Syd-Österbotten (10.11).*

LÄS ÄVEN DETTA

Dags för en ny demokrati

Det finländska samhället är i en situation där det traditionella begreppet demokrati måste utvidgas. Det behövs en mångsidig helhet, där den direkta och representativa demokratin befinner sig i ett livligt utbyte. Särskilt mellan valen är det nödvändigt med ny demokratipraxis. Genom att öka den direkta demokratin, stärker man den representativa demokratin och medborgarnas förtroende

för samhällelig påverkan. Uppgifterna är från professor Hannu Katajamäkis blogg. Läs hela texten (på finska) på http://blog.uwasa.fi/aluekehitys/peilista_katsoo_uusi_demokratia/.

Byaaktivisten Mia Aitokari ärades med kulturpris

Mia Aitokari har senaste vecka på Svenska dagens huvudfest 6.11 i Esbo tilldelats Nylands svenska kulturfonds pris på 3 000 euro. Aitokari beskrivs som en mångsysslare och påverkare som arbetar aktivt för bygemenskapen och närsamhället i Östnyland. Vid sidan av engagemang för Lovisa sångfestival, utmärker Aitokari sig som fotokonstnär och musiker för alla åldrar, och som om närmatsproducent förespråkar hon hållbar livsstil och ekologiska vanor. Uppgifterna är från webbplatserna [kulturfonden.fi](http://www.kulturfonden.fi) och [ostnyland.fi](http://www.ostnyland.fi) och finns på <http://www.kulturfonden.fi/sv/start/article-14962-21445-svenska-dagenpriser-2012> (med alla pristagare) respektive <http://www.ostnyland.fi/ostnyland/orter/lovisa/2012-11-06/kulturpris-till-mia-aitokari>.

Arkivbild

Och kulturchef Vivan Lygdbäck med förtjänstmedalj

Vivan Lygdbäck, kulturchef på KulturÖsterbotten/ Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur(SÖFUK), har belönats på Svenska dagen på Folktingets fest på Ritz i Vasa med Folktingets förtjänstmedalj. Lygdbäck och de andra mottagarna av Folktingets förtjänstmedalj får den för en ”betydande personlig insats i arbetet för den svenskspråkiga befolkningen och den svenska kulturen i Finland”. Uppgifterna är bl.a. från *Vasabladet* (6.11). Se även *Folktingets* hemsida på adress www.folktinget.fi. Vivan Lygdbäck sitter, tillsammans med SÖFUK:s direktör Ulrica Karp, i samarbetsgruppen för Svensk Byaservice. I samarbetsgruppen ingår, förutom Byaservice upprätthållare Svenska studiec centralen, även Sydkustens landskapsförbund.

Medborgarhöranden och när demokrati diskuteras på seminarium i Vasa

Justitieministeriet, Vasa universitet och Settlementförbundets projekt *Det nya lokalsamhället* ordnar ett seminarium vid Vasa universitet 26.11. Seminariets

tema är *Österbotten som är öppen och hör sina invånare*. Det tvåspråkiga seminariet är avsett för kommun- och regionförvaltningens ledning, ansvariga för utvecklingsarbete, kommunikation och när demokrati, representanter för medborgarorganisationer, samt för kommuninvånare. Syftet med seminariet är att presentera den förnyade webbtjänsten Dinasikt.fi, som erbjuder nya verktyg för att på ett mer omfattande och öppnare sätt höra kommuninvånarna och påverka gemensamma ärenden, samt att lyfta fram och diskutera de utmaningar och möjligheter som hänför sig till när demokratin i Österbotten. Seminariet öppnas av justitieminister Anna-Maja Henriksson, och som moderator fungerar professor Hannu Katajamäki. Bland talarna finns specialsakkunnig Peter Backa som talar om det demokratiska vägvalet. Anmälan till seminariet görs (senast 19.11) under webbadressen <https://docs.google.com/spreadsheets/viewform?fromEmail=true&formkey=dEE5NXNtWHBicEZsY2k1ZnJJOHFWQXc6MQ>.

Byaverksamheten i samhället och byarna i en föränderlig verksamhetsmiljö teman när byarörelsen samlas till nationella konferensdagar i Riihimäki

Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf ordnar höstens nationella konferensdagar för byaverksamhet, *Kylätoiminnan valtakunnalliset neuvottelupäivät*, 10-11.12 i Riihimäki på Scandic Riihimäki-hotellet. Dagarna är ämnade för alla byaombud, oberoende av verksamhetsområdets storlek och lönegivare (regionala, subregionala och kommunvisa), samt för motsvarande föreningars förtroendemän och andra tjänstemän. Man önskar även att de subregionala byaombuden deltar mer aktivt än tidigare i de gemensamma konferensdagarna. Under första dagen behandlas byaverksamheten som en del av samhället, medan man andra dagen ser på byarna i en verksamhetsmiljö som förändras. De regionala byaföreningarna bedes före konferensdagarna, dock senast 3.12, sända en kort skriftlig översikt (1-2 sidor) till SYTY (marianne.lemettinen@kylatoiminta.fi) om den egna regionens nuläge för byaverksamheten, vad gäller lyckanden och svårigheter, samt de närmaste framtidsutsikterna. Anmälan, som är bindande, görs senast 23.11 till e-mailadress raija.tuppurainen@kylatoiminta.fi, mobil 045 133 5391 eller på e-mailadress marianne.lemettinen@kylatoiminta.fi, mobil 045 8871511. Tilläggsuppgifter fås av utvecklingschef Tuomas Perheentupa på mobil 050 592 2726 och av ekonomichef Raija Tuppurainen på mobil 045 133 5391.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaföreningarna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net . Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi . Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
--